

Az Alkotmánybíróság részére
1015, Budapest, Donáti u. 35-45.

A Fővárosi Törvényszék útján
ügyszám: Kfv.I. 37.468/2021.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/ 03725 - 0 / 2021	
Érkezett: 2021 SZEPT 30.	
Példány: 1	Szolgáltatás:
Melléklet:	7

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [redacted] indítványozó a
meghatalmazott jogi képviselőm útján (dr. Hüttl Tivadar ügyvéd,
[redacted])

Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő:

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria Kfv.I. 37.468/2021/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. § (1) és (4) bekezdései alapján semmisítse meg azt, mivel sérti az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében garantált információs önrendelkezéshez való jogát, valamint a XXVIII. cikkben garantált tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való jogát.

Indítványom alátámasztására az alábbiakat adom elő:

I. TÉNYÁLLÁS

I.1. Az ügy előzményei

Az indítványozó szükségesnek tartja röviden bemutatni a jelen panasszal érintett ügy előzményeit.

Az indítványozó közéleti szerepvállalása keretében beszédet mondott [redacted] tartott tüntetésen, ahol élesen kritizálta a kormányzati politikát.) A Hír Tv és a Magyar Nemzet illetve utóbbi sajtóorgánum internetes kiadása hírként nagy nyilvánosság előtt közzétette a bejelentő különleges személyes adatait. A képi összeállítás és a cikkek szerint a bejelentő ellen [redacted] miatt büntetőeljárás volt folyamatban. Az indítványozó újságírói kérdésre elismerte a büntetőeljárás tényét, illetve később proaktívan saját maga tette közzé a büntetőeljárás során született határozatokat. Az [redacted]

A indítványozó

decemberében fordult a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (NAIH), amiért bűnügyi személyes adatait közölték sajtószervek. A NAIH a vizsgálatát lezáró, 2017. december 14. napján született jelentésében azt írta, hogy a Hatóság két alkalommal is helyszíni szemlét tartott az Alkotmányvédelmi Hivatalnál. A jogsértő tartalmat azóta a sajtószervek eltávolították, azonban a NAIH jelentés alapján nem vitatható, hogy két kormánypárti sajtószerb bűnügyi személyes adatot közölt a civil ellenzékiiséget képviselő indítványozóról.

Az indítványozó ezen kívül

es évek elején. Az indítványozó tehát nem vitatottan fejlesztői hozzáféréssel bírt egy komoly adatbázishoz, ami miatt önmagában elképzelhetőnek tartja, hogy felkeltette a titkosszolgálatok érdeklődését, és meg is figyelhették.

Tekintettel arra, hogy a NAIH Jelentés két helyszíni szemléje azt vetette fel, hogy az Alkotmányvédelmi Hivatal (továbbiakban: AH) az indítványozóról személyes adatokat kezel, így az indítványozó az Infotv. alapján tájékoztatási kérelemmel fordult az AH-hoz. Az első kérelmet 2018. február 21. napján küldte el. Az indítványozó a levélben tájékoztatást kért az adatkezelés jogszabályi felhatalmazásáról, annak céljáról, a kezelt adatok köréről, adattovábbításról, adatkezelés időtartamáról. Az AH 2018. március 22. napján kelt válaszában annyit közölt, hogy vele szemben nem folytat „jogellenes adatkezelést”. Az indítványozó ezt a választ nem találta kielégítőnek, ezért 2018. június 13. napján ismételt tájékoztatási kérelemmel fordult az AH-hoz. A tájékoztatás megtagadása miatt az indítványozó polgári pert indított az AH ellen. Az AH Fővárosi Törvényszéken zajló 19.P.21.722/2019. ügyszám alatt folyamatban lévő a perbeli nyilatkozatában előadta, hogy az AH/83490-5/2019-1. iktató számú nemzeti minősített adat igazolja, hogy a per tárgyát képző személyes adatokról való tájékoztatást jogszerűen megtagadható volt. A Törvényszék tanácsa a 2020. július 2. napján tartott tárgyaláson az indítványozót arról tájékoztatta, hogy az alperesi dokumentum bizalmas minősítéssel van ellátva, és a minősítés 2023. december 31. napján jár le. Az indítványozó 2020. szeptember 30. napján e dokumentummal összefüggésben terjesztett elő a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Mavtv.) 11. § (1) bekezdése szerinti megismerési engedély iránti kérelmet a személyére vonatkozó minősített adatok kapcsán.

I.2. A megismerési engedély megtagadása

Az AH a 2020. október 6-án kelt AH/27177-7/2020-2. számú határozatával a megismerési engedély kiadását megtagadta. Indokolásában kifejtette, hogy az AH/83490-5/2019-1. iktatószámú minősített adatok a Mavtv. 5. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt, Magyarország nemzetbiztonsági tevékenysége, mint minősítéssel védhető közérdek körébe tartoznak. Megállapította, hogy azok nyilvánosságra hozatala, jogosulatlan megszerzése, módosítása vagy felhasználása, illetéktelen személy részére hozzáférhetővé, valamint az arra jogosult részére hozzáférhetetlenné tétele károsítja Magyarország nemzetbiztonsági tevékenységét, továbbá jelentősen zavarja vagy hátráltatja a nemzetbiztonsági tevékenység hatékonyságát, megzavarja

az AH működési rendjét, feladat-és hatáskörének gyakorlását és ezáltal közvetve sérti Magyarország törvényben meghatározott érdekeit.

I.3. A jogerős ítélet

A megismerési engedélyt megtagadó határozat bírósági felülvizsgálatát a felperes (az indítványozó) kérte. A Fővárosi Törvényszék 113.K.707.669/2020/6. számú ítéletében a keresetet elutasította. Az AH határozatából világosan megállapítható volt a Törvényszék szerint, hogy a minősítés a Mavtv. szerinti közérdeket védi, mivel – a határozatban kifejtettek szerint – a kért adatok megismerése a Mavtv. 5. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt feladatok hatékony ellátását veszélyeztetné, ezáltal Magyarország nemzetbiztonsági tevékenységének zavartalanságához fűződő közérdek sérelmét okozná. A Törvényszék szerint ennél részletesebb indokolásra az AH-nak nincsen lehetősége a minősített adatok sérelme nélkül.

A Törvényszék szerint „vizsgálni kellett, hogy a keletkezett adat a Mavtv. 5. § (1) bekezdése szerinti védhető közérdek-e, annak nyilvánosságra hozatala, jogosulatlan megszerzése, módosítása vagy felhasználása, illetéktelen személy részére hozzáférhetővé tétele, valamint az arra jogosult részére hozzáférhetetlenné tétele károsítja-e a minősítéssel védhető közérdeket.” A bíróság szerint az AH határozatában számot adott arról, hogy a minősítés feltételeinek fennállását ismételten megvizsgálta, és megállapította, hogy a feltételek változatlanul fennállnak, elvégezte a szükségesség-arányosság tesztjét és megállapította, hogy a Mavtv. 5. § (1) bekezdés c) pontja szerinti közérdek sérelme nélkül az adatok még kivonat formájában sem ismerhetők meg.

Az ítélet – a keresetben foglalt érvekkel összhangban – megállapítja, hogy a minősítés szabályszerűségéből automatikusan még nem következik az AH perben támadott határozatának jogszerűsége. Ennek ellentmondva később (lásd [33] bekezdés) a bíróság rámutatott arra, hogy a „szükségesség és arányosság tesztjellegű vizsgálata a jelen esetben azt jelenti, hogy a minősítéssel védett adatok minősítésének fenntartása továbbra is indokolt-e, van-e olyan közérdek, aminek sérelme fennállna az adatok indítványozó általi megismeréssel. Amennyiben ilyen közérdek-sérelem akár minimális szinten is fennáll, az alperesi hatóságnak a Mavtv. 11. §-a értelmében a megismerési engedélyt megtagadó döntést kell hoznia.” A szükségesség-arányosság vizsgálata során tényként állapította meg a bíróság is, hogy az indítványozó nemzeti minősítésű személyes adatai megismerése által az AH nemzetbiztonsági tevékenységére, annak irányultságára, metodikájára, eljárásrendjére levonható következtetések az AH befolyásolástól mentes, hatékony feladatellátását hátráltatnák, és ezzel közvetve Magyarország nemzetbiztonsági érdekeit sértene.

I.4. A felülvizsgálati eljárásban született ítélet

A Fővárosi Törvényszék ítéletével szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához. A Kúria teljes mértékben osztotta a Törvényszék álláspontját, és a felülvizsgálati kérelmet elutasította. Ítéletében megerősítette, hogy „amennyiben az adat megismerése a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelméhez vezetne, a hatóságnak nincs lehetősége

mérlegelésre, meg kell tagadnia a megismerési engedély kiadását.” Kifejtette továbbá, hogy a védendő közérdek többféle formában nyilvánulhat meg, így adott esetben magának az eljárásnak a technikája, módszere, irányultsága titokban tartása is megalapozza a védelmet. „Amikor a hatóság vagy a bíróság elvégzi a szükségesség/arányosság tesztjét csak ezekre lehet figyelemmel és nem vonhatja mérlegelési körébe az indítványozó keresetében szereplő személyi körülményeket. A döntésének indokolásában még arra sem tehet utalást, hogy ezek érintettek voltak vagy sem. Mindebből következően a határozat és ítélet indokolása sem lehet bővebb, mint a törvényszövegre történő utalás, annak megjelölése, hogy milyen védendő közérdek alapozza meg a megismerési engedély kérelem elutasítását, továbbá az adat nyilvánosságra hozatala, jogosulatlan megszerzése, módosítása vagy felhasználása, illetéktelen személy részére hozzáférhetővé, valamint az arra jogosult részére hozzáférhetetlenné tétele károsítja-e a minősítéssel védhető közérdeket.” (A fenti idézetek forrása az ítélet [32] bekezdése.) Tény, hogy a Törvényszék és a Kúria tanácsa is megtekintette a minősített adatot, és ez alapján hozott döntést. A fegyverek egyenlőségének elve a megismerési engedéllyel kapcsolatos eljárásokban korlátozott: az indítványozó nem férhet hozzá az ítéletek alapjául szolgáló irathoz, ezért az alperes, a bíróság és az indítványozó között aszimmetrikus információs viszony alakult ki. Bár az indítványozó elismeri, hogy a per során a rá vonatkozó minősített adatba nem nyerhet betekintést – hiszen a jogvita tárgya éppen az, hogy erre jogosult-e –, de a tisztességes eljáráshoz való joga csak akkor jutott volna érvényre, ha a bíróságok az általános, ellenőrizhetetlen indokolás helyett érdemben utalnak a felülvizsgálat tartalmára. Ez egyben az információs aszimmetriát is a feltétlenül szükséges mértékűre csökkentette volna, így az indítványozó információs önrendelkezési joga nem szenvedett volna aránytalan korlátozást.

Az ítélet szerint a Kúria megvizsgálta az ügy iratanyagát – beleértve a minősített adatokat is –, és elvégezte a szükségességi-arányossági tesztet, ez alapján állapította meg, hogy a minősített megalapozó közérdekkel összevetve az információs önrendelkezés nem szenvedett aránytalan korlátozást.

II. AZ INDÍTVÁNY BEFOGADHATÓSÁGA

II.1 Érintettség

Az alkotmányjogi panasz alapja az Abtv. 27. §-a, mely szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A Mavtv. szerinti megismerési engedély iránti kérelmet kizárólag személyes adat érintettje terjeszthet elő. Az eljárás tárgyát képező nemzeti minősített adat az indítványozó személyes adatának minősül. Az Alkotmánybíróság a személyes adatok védelméhez való jogot nem hagyományos védelmi jellegű jogként értelmezte, hanem annak aktív oldalát is figyelembe

vette és azt információs önrendelkezési jogként határozta meg. Az Alkotmánybíróság már egy korai határozatában [20/1990. (X.4.) AB hat.] rámutatott, hogy a személyes adatok védelméhez való jog tartalma az, hogy mindenki maga rendelkezik a személyes adatainak feltárásáról és felhasználásáról. A támadott bírósági határozat az indítványozó - Matv. szerinti korlátozott - információs önrendelkezési jogának a korlátozását jelenti.

Az indítványozó az egyedi ügyben érintett személy, a jelen indítvány alapjául szolgáló eljárás felperese, akire vonatkozóan (Alaptörvényben biztosított jogait érintően) a támadott bírósági döntések rendelkezést tartalmaznak: keresetét elutasították. Az Abtv. 27. § (2) bekezdés b) pontja szerint az ilyen személy jogállásától függetlenül érintettnek minősül.

II.2. Jogorvoslatok kimerítése, a jogérvényesítési határidő megtartottsága

A Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott ítéletével szemben további jogorvoslatnak nincs helye. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Tájékoztatom a T. Alkotmánybíróságot, hogy a Kúria jogerős ítéletét a részemre 2021. július 20. napján kézbesítették, ez tehát a hatvan napos indítványozási határidő kezdőnapja. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje 2021. szeptember 18. A határidő megtartott.

II.3. Alaptörvényben biztosított jog sérelme

A fent megnevezett ítéletet az indítványozó azon az alapon támadja, hogy az alaptörvény-ellenesen korlátozta az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében biztosított személyes adatai védelméhez (információs önrendelkezéshez) való jogát, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdéseiben biztosított jogorvoslathoz való jogát, mert tévesen értelmezte a Mavtv. 11. § (2) bekezdése szerinti mérlegelési kötelezettség terjedelmét. Az ítélet azzal, hogy előre eldöntötte teszi a mérlegelés eredményét, kiüresíti a megismerési engedély intézményét és egyaránt sérti az információs önrendelkezéshez és a jogorvoslathoz való jogot is.

II.4. Az Abtv. 29. §-ában támasztott feltétel teljesülése

Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. A jelen indítvánnyal támadott ítélet egyrészt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel, másrészt pedig az ítéletet érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség is kimutatható. A támadott ítélet ugyanis sérti az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében biztosított információs önrendelkezéshez való jogot, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogot. Ha a Kúria az Alaptörvénnyel és a 29/2014. (IX. 30.) AB határozatban foglalt alkotmányos követelménnyel összhangban értelmezte volna a Mavtv. 2. § (1) bekezdése szerinti szükségesség és arányosság elvét, akkor nem juthatott volna arra a következtetésre, hogy „amennyiben az adat megismerése a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelméhez vezetne, a hatóságnak nincs lehetősége mérlegelésre, meg kell tagadnia a megismerési engedély kiadását.” (ld. [32] bekezdés) A Kúria értelmezésében a legcsekélyebb

mértékű közérdeksérelem is automatikusan a megismerési engedély megtagadását vonja maga után, tekintet nélkül az érintett oldalán jelentkező érdekekre (és alapjogaira); ez azonban arra vezet, hogy a Kúria végső soron egyáltalán nem végez mérlegelést, hiszen a minősítési eljárás törvényesen csak akkor folytatható le, ha az adat bizalmasságához közérdek fűződik, következésképpen a közérdeksérelem bizonyos foka minden esetben, szükségszerűen fennáll. Az indítványozó alapvető jogai akkor nem sérültek volna, ha a Kúria – az Alaptörvény és az alkotmányos követelmény előírásainak megfelelően – érdemben összeveti a minősítési engedély megadásával járó közérdeksérelmet az indítványozó információs önrendelkezéshez való jogának érvényesítéséhez fűződő érdekekkel.

Az indítvány emellett alapvető alkotmányjogi kérdés elbírálását kezdeményezi, ennél fogva pedig megfelel az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági kritériumnak. Jelen indítvány azt az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést veti fel, hogy a Mavtv. 11. § (1)-(3) bekezdései szerinti megismerési engedély intézménye kapcsán kialakult bírói gyakorlat nem alkalmas annak az alapjog-korlátozásnak az ellensúlyozására, amelyet az érintett információs önrendelkezéshez való joga a személyes adatai minősítése miatt elszenved. A kialakult gyakorlat kiüresíti a megismerési engedély intézményét – és sérti a jogorvoslathoz való jogot –, mert a szükséges bírói mérlegelés eredménye már előre eldöntött. A kérdés az információs önrendelkezési jog nemzetbiztonsági szolgálatokkal szembeni érvényesítésének legalapvetőbb intézményét érinti. Amennyiben a megismerési engedély intézménye a kúriai ítéletben foglalt jogértelmezés nyomán kiüresedne, az érintetteknek lényegében semmilyen eszközük nem lenne a titkosszolgálatok általi megfigyelésük jogszerűségének felülvizsgálatára. Az Alkotmánybíróság az érintetti megismerési engedély megadásának mérlegelésére irányadó alkotmányossági követelményeket az információs önrendelkezés szempontjából ez idáig nem vizsgálta.

A megismerési engedély megtagadása kapcsán a bírósági mérlegelés alaptörvény-konform szempontrendszer az információs önrendelkezési jog – Mavtv. szerinti korlátozott keretek közé szorított – lényeges tartalmát érinti.

Az indítványozó jelen indítvánnyal nem kéri az Alkotmánybíróságtól a Kúria ítéletének felülmérlegelését. Éppen ellenkezőleg, arra kéri az Alkotmánybíróságot, hogy a bírósági döntést vesse össze az Alaptörvényből és az Alkotmánybíróság gyakorlatából kiolvasható alapjogi szttenderdekkel.

III. AZ ALKOTMÁNYJOGI PANASZ ÉRDEMI INDOKOLÁSA

III. 1. Az alapjogsérelem lényege

Az Alkotmányvédelmi Hivatal minősített adatként kezeli az indítványozó egyes személyes adatait. Az aszimmetrikus információs viszony törvényi ellensúlya a megismerési engedély kérésének lehetősége: az érintett a megismerési engedéllyel megismerheti a rá vonatkozó, minősített személyes adatait olyanformán, hogy mindeközben a minősítés maga nem szűnik meg. Az érintetti információs önrendelkezés tehát úgy biztosítható, hogy mindeközben a minősítés alapjául szolgáló közérdek is védelme is megmarad: azt a nyilvánosság elől továbbra

is elvonják, a megismerésre egyedül jogosult érintett pedig köteles titoktartási nyilatkozatot tenni, továbbá a tudomására jutott információk illetéktelenek előtti felfedéséért büntetőjogi felelősséggel tartozik.

A Kúria jelen panasszal támadott jogértelmezése azonban kiüresíti a megismerési engedélyt mint az érintett információs önrendelkezését érvényre juttató eszközt. A Kúria ugyanis úgy értelmezte a Mavtv. 11. § (2) bekezdése szerinti előírást („A megismerési engedély kiadását a minősítő megtagadja, ha az adat megismerése a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelméhez vezet.”), hogy a védett közérdek legcsekélyebb sérelme – így akár egyetlen személy, az érintett általi megismerése – is kizárólagosan és automatikusan elutasítható döntést eredményezhet. A(z) indítványozó szerint téves) jogértelmezés alapja, hogy a Mavtv. 5. § (1) c) pontja nevesíti Magyarország nemzetbiztonsági tevékenysége zavartalan működésének biztosítását mint minősítéssel védendő közérdeket, a nemzetbiztonsági szolgálatok pedig – mint a jelen ügyben az Alkotmányvédelmi Hivatal is – rendszerint arra hivatkoznak, hogy az eljárásaik módszerei, iránya, technikája ebbe a védendő tevékenységi körbe tartozik, amelyre ha csak legkisebb mértékben is következtetéseket lehetne levonni – akár csak egyvalaki által –, az sértené a zavartalan működésüket. A közérdeksérelemnek ez a szélsőségesen kiterjesztő értelmezése arra vezet, hogy a megismerési engedélyt soha nem lehetne megadni, hiszen minimális következtetés a titkosszolgálatok tág értelemben vett működésére („módszereikre”, „tevékenységük irányára”) szinte bármilyen iratból levonható. A kúriai jogértelmezés végső soron ahhoz a nyilvánvalóan alaptörvény-ellenes helyzethez vezetne, hogy a bíróságok a jogaikkal való legsúlyosabb visszaélések esetén sem biztosíthatnák a megismerést az érintetteknek, ha a megismerés akár csak a legelhanyagolhatóbb mértékben is lehetővé tenné valamely elnagyolt ismeret szerzését egy műveletről.

Az indítványozó szerint ez a jogértelmezés sérti az információs önrendelkezéshez és a jogorvoslathoz való jogát, és lehetővé teszi egy olyan, demokratikus társadalmakban elfogadhatatlan gyakorlat kialakulását, amelyben a titkosszolgálati működés öncél. és alapjogi szempontú felülvizsgálata egyáltalán nem is lehetséges.

III. 2. Az információs önrendelkezés és a magánélethez való jog szerepe; a nemzetbiztonsági megfigyeléssel kapcsolatos európai gyakorlat

III. 2. 1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata

Az Alkotmánybíróság a személyes adatok védelméhez való jogot nem hagyományos védelmi jellegű jogként értelmezte, hanem annak aktív oldalát is figyelembe vette, és azt információs önrendelkezési jogként határozta meg. Az Alkotmánybíróság már egy korai határozatában [20/1990. (X.4.) AB hat.] rámutatott, hogy a személyes adatok védelméhez való jog tartalma az, hogy mindenki maga rendelkezik a személyes adatainak feltárásáról és felhasználásáról. Ezt nevezi a testület információs önrendelkezési jognak: az adatvédelem „nem hagyományos védelmi jogként értelmezi, hanem annak aktív oldalát is figyelembe véve információs önrendelkezési jogként”. A 36/2005. (X.5.) AB határozat rámutat, hogy a személyes adatok védelme a magánszférát biztosító jogok csoportjába tartozik. A 3110/2013. (VI. 4.) AB határozatában az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta ezt az

értelmezést: „Az Alaptörvény az egyén-közösség közötti viszonyt az egyén közösséghez kötöttsége jegyében határozta meg, anélkül azonban, hogy annak egyedi értékét érintené. Ez következik különösen az Alaptörvény O) cikkéből és II. cikkéből. Ezért az Alaptörvény értelmezése során is fenntartható a személyes adatok védelméhez való jogot információs önrendelkezési jogként értelmező korábbi alkotmánybíróági gyakorlat. Az információs önrendelkezési jog szorosan kapcsolódik a magánszférához való joghoz, és az arról való döntést foglalja magában, hogy az egyén mikor és milyen korlátok között fedi fel a személyéhez köthető adatokat.” (3110/2013. (VI. 4.) AB határozat [50])

A személyes adatok védelméhez való jog nem korlátozhatatlan. Kivételesen törvény elrendelheti személyes adat kötelező kiszolgáltatását, és előírhatja a felhasználás módját is, ezekben az esetekben tehát az adatkezeléshez nem szükséges az adatalany beleegyezése, hozzájárulása. A nemzetbiztonsági okból történő megfigyelés és adatgyűjtés, illetve *az így kezelt személyes adatok minősítéssel történő titkosítása* az információs önrendelkezési jog nemzetbiztonsági célú korlátozását jelenti. Az ilyen rendelkezést tartalmazó törvény korlátozza az információs önrendelkezés alapvető jogát, ami pedig akkor alkotmányos, ha megfelel az Alaptörvény I. cikke (3) bekezdésében meghatározott feltételeknek. A megismerési engedély kiadásának megtagadása tehát az információs önrendelkezési jog korlátozása.

Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés szerint az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. A VI. cikk (2) bekezdés értelmében mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez. Az Alkotmánybíróság szerint bármilyen jogszabálynak, amely személyes adat kezeléséről rendelkezik, garanciákat kell tartalmaznia arra nézve, hogy az érintett személy az adat útját a feldolgozás során követni, és jogait érvényesíteni tudja. Az erre szolgáló jogintézményeknek tehát biztosítaniuk kell az érintett beleegyezését az adatkezelésbe, illetve pontos garanciákat kell tartalmazniuk azokra a kivételes esetekre nézve, amikor az adatkezelés az érintett beleegyezése, esetleg tudta nélkül történhet. E garanciális jogintézményeknek – az ellenőrizhetőség érdekében is – korlátok közé kell szorítaniuk az adat útját.

A személyes adat minősítése az információs önrendelkezési jog legsúlyosabb korlátozását jelenti. A jogalkotó azonban kivételt enged az alapjog-korlátozás alól a megismerési engedély jogintézményével. A megismerési engedély az információs önrendelkezésnek egy erőteljesen korlátozott formája, hiszen az érintett alapjogi jogosult adatalany csupán megismerheti a rá vonatkozó minősített adatokat vagy annak egy csoportját, azonban az információs önrendelkezés egyéb aspektusai (szabad terjesztése, helyesbítéshez való jog, törléshez való jog) nem biztosítottak, sőt, akár a büntetőjog eszközével szankcionálható az alapjog gyakorlása (terjesztés).

A hatályos jogi szabályozás szerkezete a következőképpen írható le nemzeti minősítésű személyes adat esetén: i) információs önrendelkezési jog, mint főszabály; ii) információs

önrendelkezési jog minősítéssel történő korlátozása, mint kivétel; iii) megismerési engedély megadása az információs önrendelkezési jog korlátozott gyakorlásához, mint alkivétel.

III. 2. 2. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata

Az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény) a 8. cikkben biztosítja a magánélet védelmét. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság vagy EJEB) következetes joggyakorlata szerint a nemzetbiztonsági szervek általi megfigyelések ennek az Egyezményben foglalt alapvető jognak a korlátozását jelentik. A korlátozás az Egyezmény 8. cikk 2. bekezdése szerint csak a „törvényben meghatározott, olyan esetekben [lehetőség], amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.

A Bíróság joggyakorlata szerint a magánélettel kapcsolatos adatok nemzetbiztonsági célú tárolása az Egyezmény 8. cikk 1. bekezdése hatálya alá tartozik (*Leander kontra Svédország*, 9248/41, 48. §). A Bíróság azt is kimondta, hogy a „magánélet” fogalma nem értelmezhető megszorítóan: többek között a másokkal való kapcsolattartás joga és a munkavégzéshez kapcsolódó tevékenységek is ebbe a körbe tartoznak (ld. összefoglalva pl.: *Amann kontra Svájc*, 27798/95, 65. §). Látható, hogy a 8. cikk értelmezési gyakorlatában a magánülethez való jog védelme alá tartozik nemzetbiztonsági célú titkos információgyűjtés során felderíthető és kezelhető adatok jelentős része.

A hatékony jogorvoslat problémakörével kapcsolatban a Bíróság a *Szabó és Vissy kontra Magyarország* ügyben azt is kimondta, hogy „a titkos megfigyelésről való utólagos értesítés kérdése elválaszthatatlanul kapcsolódik a megfigyelési jogokkal való visszaéléssel szembeni jogorvoslatok hatékonyságához, és így a hatékony garanciák meglétéhez is, mivel elvben az érintett egyénnek nem sok lehetősége van a jogorvoslatra, hacsak nem értesítik a vele szemben a tudta nélkül tett intézkedésekről, és így biztosítják, hogy utólagosan vitassa azok indokoltságát. Amint az értesítés a megfigyelést követően a korlátozás céljának veszélyeztetése nélkül kiküldhető, azt meg is kell küldeni az érintetteknek (lásd a [...] Weber és Saravia ügy 135. §-át és a már szintén hivatkozott Roman Zakharov ügy 287. §-át)” (*Szabó és Vissy kontra Magyarország* 86. §).

A *Regner kontra Csehország* (App. no.: 35289/11.; ítélet 2017. szeptember 19.) ügyben a kérelmező a cseh Védelmi Minisztériumnak a minisztériumi tulajdon igazgatásáért osztályvezetőjeként és miniszter-helyettesként dolgozott. A pozíció betöltéséhez nemzetbiztonsági ellenőrzésen kellett átesnie. Egy minősített nemzetbiztonsági jelentés közelebről meg nem határozott nemzetbiztonsági kockázatot állapított meg, amely alapján visszavonták a nemzetbiztonsági engedélyét (*security clearance*). (A munkaviszonyt közös megegyezéssel szüntették meg.) A nemzetbiztonsági engedély visszavonására vonatkozó közigazgatási döntést bíróság előtt támadta meg a kérelmező. A bírósági eljárás keretében az eljáró bíróság megkapta az aktát illetve annak kivonatát. (Lásd 18., 134. és 152. bekezdések.) A bírósági eljárás elutasította a kérelmező keresetét, aki nem ismerhette meg az engedély

viSSzavonását megalapozó minősített adatokat. Ugyanakkor az EJEB döntés 20. cikkéből látható, hogy a bíróság teljes egészében tartalmilag felülvizsgálhatta a döntést a minősített adatok értékelése mellett. A Bíróság a 160. bekezdésben elvi érveléssel leszögezte, hogy elvárható lett volna a nemzeti bíróságtól, hogy a minősített adatban szereplő vádak lényegét közölje a kérelmezővel. Bizonyos szintű információk kárpótlást szükségesnek tartott az EJEB.

III. 2. 3. Az ítélet alapjogsértő volta

A Kúria támadott ítélete alaptörvény-ellenesen (aránytalanul) korlátozza az információs önrendelkezéshez való jogot. Jogértelmezése ugyanis kiüresíti a megismerési engedély intézményét, amely az információs önrendelkezést hivatott biztosítani minősített személyes adatokat érintő ügyekben. A tényállásból kitűnik, hogy a bíróságok érdemi mérlegelés nélkül átvették az ügyben érintett nemzetbiztonsági szolgálat érvkésztését, és azt olyan módon alkalmazták a konkrét ügyben, amely a jogellenes alapjog-korlátozáshoz vezetett. A Kúria elfogadta, hogy a Mavtv. 11. § (2) bekezdése értelmezésekor minden esetben meg kell tagadnia a megismerési engedély megadását, amikor a megismerés akár csak a legkisebb mértékben is érintheti a nemzetbiztonsági szolgálat műveleteinek módszereit, technikáit, irányultságát (amelyek a Mavtv. 5. § (1) c) pontja szerinti nemzetbiztonsági tevékenység mint minősítéssel védhető közérdek fogalma alá tartoznak). Mivel a megismeréssel a „módszerekre”, „irányultságra” minimális szinten vélhetően minden titkosszolgálati megfigyelés esetében levonható következtetés, a Kúria értelmezésében pedig a megismerésre ilyen esetben automatikus tilalomnak kell vonatkoznia (szélsőséges esetben akkor is, ha az érintettet súlyos jogsérelem érte, ezzel szemben a titkosszolgálati módszertanra levonható következtetések minimálisak), a gyakorlatban a megismerési engedélyt soha nem lehetne megadni. Szükséges ezért annak kimondása, hogy a bíróságnak érdemben mérlegelnie kell, hogy a minősítéssel védett közérdek és az érintett alapvető jogai közül az egyes konkrét esetekben melyiknek kell engednie a másiknak.

III. 2. 3. 1. A legitim cél vizsgálatának elmulasztása

Az alapjogkorlátozás jogszerűségéhez szükséges, hogy az legitim célt szolgáljon: jelen ügyben a nemzetbiztonságot, amely az EJEE 8. cikk 2. bekezdése és az Alkotmánybíróság gyakorlata (ld. pl. 29/2014. (IX. 30.) AB határozat [57] bekezdés) is legitim célnak ismer el.

Az Alkotmányvédelmi Hivatal a nemzetbiztonságról szóló 1995. évi CXXV. törvény (továbbiakban Nbtv.) személyi hatálya alá tartozó szerv. Az Nbtv. maga nevesíti a 74. § a) ad) pontjában a nemzetbiztonsági érdekek között „az országnak az alapvető emberi jogok gyakorlását biztosító törvényes rendjét”, így amennyiben egy nemzetbiztonsági szolgálat nemzetbiztonsági érdekre hivatkozva tagadja meg az érintett tájékoztatását, akkor a bíróság a megtagadás jogszerűségének érdemi vizsgálata során ezen érdek érvényesülését is figyelembe veszi. Ezzel kapcsolatban irányadó az Alkotmánybíróság a 16/2001. (V. 25.) AB határozata, amiben a nemzetbiztonsági szolgálatok működése kapcsán mutatott rá arra, hogy az alapvetően titkos és sajátos eszközöket használó tevékenység azért igényel megfelelő jogi szabályozást, hogy a szolgálatok „semmilyen körülmények között ne jelenthessenek veszélyforrást a demokratikus jogrendre.” Annak értékelésekor, hogy az adott nemzetbiztonsági szolgálat az alapjog-korlátozás során alappal hivatkozik-e nemzetbiztonsági érdekre, tekintetbe kell venni,

hogy a „nemzetbiztonsági érdek” komplex fogalom, amely nem redukálható az adott szolgálat operatív működésének zavartalanságára, hanem ezen értéktartalommal is bír. Az Nbtv. már ismertetett szabályozása, amely nem a Magyarország *mindenkori* államrendjének jogellenes megváltoztatására irányuló, hanem kifejezetten az *emberi jogok gyakorlását biztosító* törvényes renddel szembeni törekvések elhárítását értékeli nemzetbiztonsági érdekként, ezt a felfogást tükrözi. Az Nbtv. definíciója törvényi szintre emeli és koherens rendszert alkot az AH-ra is irányadó, a Magyar Köztársaság biztonság- és védelempolitikájának alapelveiről szóló 94/1998. (XII. 29.) OGY és a Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozatokban foglalt biztonság fogalommal. A 94/1998. (XII. 29.) OGY határozat szerint: „1. A Magyar Köztársaság a biztonságot átfogó módon értelmezi, amely a hagyományos politikai és katonai tényezőkön túl magába foglalja a széles értelemben vett biztonság egyéb – gazdasági és pénzügyi, emberi jogi és kisebbségi, információs és technológiai, környezeti, valamint nemzetközi jogi – dimenzióit is.” Továbbá: „3. A Magyar Köztársaság biztonságpolitikájának fő célja, hogy: megfelelő körülményeket teremtsen az Alkotmányban lefektetett elvek érvényre jutásához, elősegítse a jogállamiság érvényesülését, a demokratikus intézmények és a piacgazdaság zavartalan működését, hozzájáruljon az ország belső stabilitásához; előmozdítsa a Magyar Köztársaságban az állampolgári, az emberi, valamint a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok teljes érvényesülését.” Az 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat 10-11. pontjaiban leszögezi: „Magyarország polgári demokratikus jogállamként elkötelezett az Alaptörvény értékei és a jogrend érvényesülését, illetve a politikai stabilitást elősegítő közjogi berendezkedés és államszervezet fenntartása iránt. Hazánk a megfelelő szintű jogbiztonságot a társadalmi-gazdasági változásokat követő, ugyanakkor stabil és kiszámítható jogrendszer megalkotásával kívánja biztosítani. Az állampolgárok jogainak érvényesülését hatékony közigazgatás és független igazságszolgáltatás szavatolja. Magyarország kiemelkedő fontosságot tulajdonít az olyan, egymással szoros összefüggésben álló értékeknek, mint a béke, a biztonság, az államok szuverenitása és területi integritása. Hazánk a demokrácia és a jogállamiság érvényesülését, valamint az emberi jogok és azon belül a kollektív és egyéni kisebbségi jogok, illetve az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartását a nemzetközi és a nemzeti biztonság szerves alkotórészeként tekinti.” Magyarország alapvető biztonságpolitikai érdekeiről szólva a 83. pont kimondja: „Magyarország elsődleges biztonsági érdekének tekinti szuverenitásának, területi integritásának és alkotmányos rendjének megőrzését, állampolgárai biztonságának garantálását, az ország stabilitását, fenntartható gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődését, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok érvényesülését. Nemzeti biztonsági érdekünknek tekintjük a nemzetközi béke, biztonság, stabilitás és együttműködés fenntartását, a demokratikus elvek érvényesülésének előmozdítását, a fenntartható fejlődés elősegítését, az euroatlanti és az európai biztonsági struktúrák erősítését.”

A nemzetbiztonsági szolgálatok általában széles körben hivatkozhatnak nemzetbiztonsági érdekekre mint az alapjog-korlátozás legitim indokára. Azonban nem hívható fel ez az érv akkor, amikor az ügy minden körülménye alapján valószínűsíthető, hogy valamely szolgálat a demokratikus társadalomban alapvető fontosságú civil szféra (indítványozó civil szervezésű tüntetés felszólalója) megfigyelésére kapott utasítást. Az alapjog érvényesítése szintjén ez a körülmény kizárja, hogy az AH megalapozottan hivatkozzon nemzetbiztonsági érdekekre, mert

az ilyen megfigyelés elrendelése demokratikus társadalomban nélkülözi a nemzetbiztonsági érdek normatív ismérveit; a közérdek szintjén pedig az ilyen megfigyelésről történő információk kárpótláshoz – ugyanezen okból – nagyobb érdek fűződik, mint annak titokban tartásához. Az EJEB *Szabó & Vissy kontra Magyarország* ügyben kifejtett álláspontja iránymutatásul szolgál arról, hogy mely személyi körök vannak tevékenységüknél fogva fokozottan kitéve a politikai alapú megfigyelés veszélyének. Az EJEB megállapította, hogy a civil felügyeletet kifejtő szervezetek munkatársai akkor is hivatkozhatnak az áldozati státuszra, ha az egyezményes állam jogszabályai megfelelő garanciák nélkül, széles körben lehetővé teszik a megfigyelést. „A Bíróság elfogadja a kérelmezők azon felvetését, hogy e tevékenységet befolyásolhatja az esetleges titkos megfigyeléstől való félelem (lásd a megfelelő változtatásokkal: *Nagla kontra Lettország*, 73469/10. szám, 82. §, 2013. július 16.). Akárhogy is tekintjük – függetlenül tehát attól, hogy a kérelmezők egy adott célcsoporthoz tartoznak-e –, a Bíróság úgy látja, hogy a jogszabály közvetlenül érinti a kommunikációs rendszerek valamennyi felhasználóját és az otthonaikat.” (Szabó & Vissy 38. §) Ezek a megállapítások érvényesek – mutatis mutandis – az indítványozó esetére is, aki civilként a kormány politikájával szembeni felszólalása miatt eshetett, politikai okból lehet nemzetbiztonsági megfigyelés alanya.

III. 2. 3. 2. Az ítélet aránytalanul alapjog-korlátozó volta

Az Alkotmányvédelmi Hivatal a határozatában a Mavtv. 5. § (1) bekezdés c) pontjában található „nemzetbiztonsági tevékenységet” jelölte meg, mint a minősítéssel védett közérdeket. A határozat általánosságban annyit tartalmaz, hogy a megismerni kívánt adatok megismerhetővé tétele károsítaná Magyarország nemzetbiztonsági tevékenységét, jelentősen hátráltatná vagy zavarná a nemzetbiztonsági tevékenység hatékonyságát, az AH működési rendjét, feladat- és hatáskörének a gyakorlását. Álláspontja szerint az adatokból a nemzetbiztonsági tevékenység irányultságára, metodikájára levonhatóak következtetések, és ez az AH befolyástól mentes, hatékony feladatellátását érintené. A határozatban előadja, hogy gondos érdekmérlegelést követően az információs önrendelkezési jog és a minősítéssel védett közérdek kapcsán szükséges és arányos korlátozásnak tekinti a megismerési engedély megtagadását.

A 29/2014. (IX.30.) AB határozat alkotmányos követelményt fogalmaz meg, amely szerint: „az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdéséből, az információszabadság jogából eredő alkotmányos követelmény a minősített adatok védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény 5. § (2) bekezdésének, valamint 6. § (4) bekezdésének alkalmazása során, hogy a minősítő a közérdekű vagy közérdekből nyilvános adat minősítése felőli döntés során a minősítéshez fűződő közérdek mellett a minősítendő adat nyilvánosságához fűződő közérdeket is vegye figyelembe, és csak akkor döntsön az adat minősítéséről, ha a minősítéssel elérni kívánt cél arányban áll a minősített adat nyilvánosságához fűződő érdekekkel.” Bár az alkotmányos követelményt az információszabadságot érintő ügyekkel kapcsolatban fogalmazta meg az Alkotmánybíróság, az információs önrendelkezés keretei között benyújtott megismerési engedély iránti kérelem esetében analóg jogintézménnyről van szó: egy kérelmező hozzá szeretne férni valamely, a nemzetbiztonsági szolgálat által kezelt információhoz. A két helyzet közötti érdemi különbség, hogy a közérdekű adatok esetében a minősített adat teljes

nyilvánosságának következményeit kell mérlegelni, ezzel szemben az információs önrendelkezés esetében a minősített információkat csak egy – titoktartásra kötelezett – érintett előtt kell felfedni. Ésszerűen belátható, hogy az alkotmányosság követelménye az érintett személyes adatai kapcsán is megköveteli, hogy az információs önrendelkezéshez való alapjog korlátozása kapcsán a bíróság érdemi mérlegelést folytasson le, amelyben a bizalmasság mellett az adatoknak az érintett részére való kiadásához fűződő érdeket is vizsgálja.

A Törvényszék és a Kúria is azt állapította meg, hogy a közérdeksérelmet az is megalapozza, ha „az eljárásnak a technikáját, módszerét, irányultságát” lehetne kikövetkeztetni a minősített adat megismerése folytán. Amennyiben pedig a minősítéssel védett közérdek sérelmének veszélye *minimálisan* is fennáll, a megismerési engedély nem adható meg – a bíróságok tehát egyáltalán nem mérlegelnek érdemben azokban az esetekben, amikor a titkosszolgálatok erre az indokra hivatkozva nem adják meg a megismerési engedélyt az érintettnek. Ez a gyakorlat arra vezet, hogy a megismerési engedélyeket soha nem lehet kibocsátani, hiszen *minimálisan* szinte minden esetben lehet következtetni a titkosszolgálat eljárásának technikájára vagy „irányultságára”.

Az indítványozó rámutat, hogy a minősítés és a megismerési engedély egymással párhuzamosan működő jogintézmények, a minősítéssel védett közérdeket és az információs önrendelkezési joghoz fűződő (magán)érdeket ugyanis egyszerre kell és lehet biztosítani. Ebből következik, hogy a jogalkotó ex lege korlátok közé szorította az érintett információs önrendelkezési jogát – hiszen a megismerési engedély megadásával a minősítés nem szűnik meg. Ha elfogadnánk a Kúria jogértelmezését, az arra az eredményre vezetne, hogy a minősítés és a megismerési engedély intézménye nem létezhetne egyszerre, mert a megismerés automatikusan közérdeket sértene. Ez az értelmezés az indítványozó álláspontja szerint kiüresíti az információs önrendelkezéshez való jogát, sérti annak lényeges tartalmát és a jogalkotói szándékkal is láthatóan ellentétes.

Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság nem vetette össze érdemben (i) az információs önrendelkezéshez való jogát, valamint (ii) a titkosszolgálat esetlegesen törvénytelen tevékenységének nyilvánosságához fűződő közérdeket a titkosszolgálatok zavartalan működéséhez fűződő érdekekkel. Le kell szögezni, hogy az indítványozóról kezelt minősített adat „Bizalmas!” minősítési szintű, vagyis a minősítő eleve nem ítélte úgy, hogy annak kompromittálódása különösebb veszélyt jelentene a közérdekre¹. Felmerül a kérdés, hogy ha a

¹ A Mavtv. 1. számú melléklete 3. pontja szerint „Kárnak minősül és »Bizalmas!« minősítési szint alkalmazása indokolt, ha az adat érvényességi időn belüli nyilvánosságra hozatala, jogosulatlan megszerzése, módosítása vagy felhasználása, illetéktelen személy részére hozzáférhetővé, valamint az arra jogosult részére hozzáférhetetlenné tétele okozta érdeksérelem vagy veszélyeztetés ellenintézkedésekkel lényegesen enyhíthető, és az nem jár jelentős anyagi, pénzügyi ráfordításokkal. Továbbá, ha az állam érdekérvényesítő képességeit hátráltatja, vagy jelentősen zavarja, a diplomáciai kapcsolatok tényleges sérelmét eredményezi, aminek következménye hivatalos tiltakozás vagy enyhébb szankció lehet, sérti az állampolgárok biztonságát és alkotmányos jogait, jelentősen sérti a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű gazdasági szervezet működését, hátráltatja a honvédelem és a nemzetbiztonsági tevékenység, illetve a szövetséges tagállamokkal közös biztonsági érdekek védelmének hatékonyságát, gátolja valamely legalább öt évi szabadságvesztéssel büntetendő

minősítő még az adat nyilvánosságra kerülését sem ítélte igazán kockázatosnak, akkor mi az indoka annak, hogy abba a minősített adat érintettje a titoktartás megfelelő garanciái mellett, büntetőjogi felelőssége tudatában sem tekinthet be.

Az indítványozó rámutat, hogy a megismerési lehetőség mindig a minősítéssel védett közérdek fennállása mellett képzelhető el. Ez következik a Mavtv. 3. § 1. pont a) alpontjában található nemzeti minősített adat definícióból is: „a minősítéssel védhető közérdekek körébe tartozó, a minősítési jelölést az e törvényben, valamint az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályokban meghatározott formai követelményeknek megfelelően tartalmazó olyan adat, amelyről – a megjelenési formájától függetlenül – a minősítő a minősítési eljárás során megállapította, hogy az érvényességi időn belüli nyilvánosságra hozatala, jogosulatlan megszerzése, módosítása vagy felhasználása, illetéktelen személy részére hozzáférhetővé, valamint az arra jogosult részére hozzáférhetetlenné tétele a minősítéssel védhető közérdekek közül bármelyiket közvetlenül sérti vagy veszélyezteti (a továbbiakban együtt: károsítja), és tartalmára tekintettel annak nyilvánosságát és megismerhetőségét a minősítés keretében korlátozza.” Amennyiben nem sért közérdeket az adat megismerhetősége (vagy nyilvánossága), úgy a minősítés nem indokolt, és így hiányzik az információs önrendelkezési jog (vagy a közérdekű adat megismerésének a jog) korlátozásának tartalmi feltétele. Ennek pedig egy következménye lehet: a főszabály – tehát az információs önrendelkezés – biztosítása. Látható tehát, hogy a megismerési engedélyről való döntés esetén mindig igazolható kell legyen a minősítéssel védett közérdek fennállása, illetve a megismerés szükségszerűen érinti a minősítéssel védett közérdeket. (A sérelem vagy annak veszélyének a mértéke a minősítés szintjét befolyásoló szempont.)

III.3. A hatékony jogorvoslathoz való jog sérelme

Az információs önrendelkezéshez való jog mellett a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogot. Az ítélet alapján az érintettek nem számíthatnak érdemi bírói felülvizsgálatra, ha valamely nemzetbiztonsági szolgálat arra hivatkozva tagadja meg a megismerési engedély megadását, hogy az hátráltatja a tevékenységüket – ez a minősítéssel védett érdek ugyanis lényegében mindig fennáll, és az ítélet szerint minimálisan sem korlátozható.

A Törvényszék és a Kúria jogfelfogása is súlyos eljárásjogi szabálysértéshez vezetett, mert nem mérlegelték a felperes indítványozó ténybeli előadásait. A jogerős ítélet [33] bekezdése szerint az alperes AH döntése részletesebben nem indokolható a minősítéssel védett közérdek sérelme nélkül, ezért „nem volt jelentősége a felperes azon érvelésének, hogy az általa feltételezett két okból (politikai tevékenység, informatikai vállalkozói múlt) miért nincs értelme az adatok további titkosításnak, ezáltal a megismerési kérelme elutasításának”. A Kúria ítéletének [32] bekezdésében megerősítette a Törvényszék jogértelmezését, amennyiben

bűncselekmény felderítését vagy elősegíti valamely ilyen bűncselekmény elkövetését, megzavarja az állami vagy közfeladatot ellátó szerv működési rendjét, feladat- és hatáskörének gyakorlását és ezáltal közvetve Magyarország törvényben meghatározott érdekeit sérti.”

kimondta: „Amikor a hatóság vagy a bíróság elvégzi a szükségesség/arányosság tesztjét csak ezekre [a védendő közérdekek lehetséges sérelmére] lehet figyelemmel és nem vonhatja mérlegelési körébe a felperes keresetében szereplő személyi körülményeket. A döntésének indokolásában még arra sem tehet utalást, hogy ezek érintettek voltak vagy sem. Mindebből következően a határozat és ítélet indokolása sem lehet bővebb, mint a törvényszövegre történő utalás, annak megjelölése, hogy milyen védendő közérdek alapozza meg a megismerési engedély kérelem elutasítását, továbbá az adat nyilvánosságra hozatala, jogosulatlan megszerzése, módosítása vagy felhasználása, illetéktelen személy részére hozzáférhetővé, valamint az arra jogosult részére hozzáférhetetlenné tétele károsítja-e a minősítéssel védhető közérdeket.”

Megállapítható, hogy a bíróság lényegében azt várta el az indítványozótól, hogy a minősítés tartalmi indokolatlanságát igazolja, és csak ebben az esetben biztosítható a megismerési engedély. A megismerési engedélyt kérelmezőnek nincsen jogszabályi felhatalmazása arra, hogy a minősítés szükségtelenségét igazolja. Ezzel szemben a minősítőnek kell tartalmi indokát adnia annak, hogy a minősítéssel védett közérdeket hordozó személyes adat vonatkozásában az alkívételt jelentő megismerési engedély megadása sem indokolt. A bizonyítási teher fordított, az a minősítő adatkezelőn nyugszik. A jogkorlátozás indokoltságának bizonyításához nem elégséges a védett közérdek fennállását igazolni, mert az fogalmilag fennáll a minősített adat esetében. (Ha nem így lenne, törvénytelen lenne a minősítés.) A Fővárosi Törvényszék és a Kúria egyrészt az indítványozóra helyezte a bizonyítás terhet azzal, hogy arra utalt, hogy a minősítés indokolatlansága nem igazolt, másrészt nem értékelte az indítványozói tényelőadásokat és azt alátámasztó bizonyítékokat. A peres felek közötti aszimmetriából fakadóan az indítványozónak nem volt más lehetősége egy ilyen jellegű perben, mint a saját maga által ismert és relevánsnak gondolt tényeket előadni.

Az AH előadta, hogy a főigazgatója az elutasító döntését a minősítéshez fűződő, közérdeket a magánérdekkel szembeállító értékelési eljárás eredményeként hozta meg. Ezt az indítványozó természetesen nem vitatja. A jogi álláspont ott válik el, hogy az indítványozó szerint ennek a mérlegelésnek a tartalmi indokait az AH-nak igazolnia kellett volna a bíróság felé. (Megjegyzendő, hogy ez az eljárás nem feleltethető meg teljes mértékben a tisztességes eljárás részét képező fegyverek egyenlősége elvének, mert az indítványozó az aszimmetrikus információs helyzet miatt nem volt abban a pozícióban, hogy érdemben vitassa a mérlegelést, annak tartalmával szemben bizonyítékokat terjesszen elő, okszerűségét vitassa.) A bizonyítási teher az indítványozó szerint az AH oldalán volt. Az AH a személyes adatot tartalmazó „Bizalmas” minősítésű iraton kívül más bizonyítást nem ajánlott fel. Így nem ismert például a főigazgató érdek mérlegelését megjelenítő semmilyen irat, nyilatkozat. Az indítványozó szerint annak az absztrakt rögzítése a védíratban és az ítéletben, hogy a nemzetbiztonsághoz fűződő érdek erősebb a személyes adat megismerésénél, nem elégséges tartalmi indoka az alapjogkorlátozó döntésnek.

IV. INDÍTVÁNY

A fentiekben kifejtettek alapján kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján állapítsa meg az indítvánnyal támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.

Az Indítványozó ismételten csatolja a korábban benyújtott ügyvédi meghatalmazást, amely kiterjed az alkotmányjogi panasz eljárás során történő képviselőre.

Az Indítványozó nyilatkozik az Abtv. 52. § (5) bekezdésére és az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013 (II.27.) TÜ határozat 36. § (2) bekezdésére tekintettel, hogy az alkotmánybírósági ügyben előterjesztett indítvánnyal összefüggésben a nevének a nyilvánosságra hozatalához nem járul hozzá.

Budapest, 2021. szeptember 17.

Tisztelettel,
Képv.:

Mellékletek:

1. Ügyvédi meghatalmazás
2. Jogerős határozat
3. Felülvizsgálati határozat

